

NAŠE DUHOVNO ŽIVLJENJE

Buenos Aires, 23. junija 1934.

NUESTRA VIDA ESPIRITUAL

Številka 55

Nedeljsko berilo

Berilo pete pobinkošne nedelje je izbrano iz prvega pisma prvaka apostolov svetega Petra 3, 8—16.

Bratje!

Bodite vsi onih misli, sočutni, bratoljubni, milosrčni, ponižni.

Ne vračajte hudega za hudo, ne sramotenja za sramotenje, marveč blagoslavlajte, ker ste bili v to poklicani, da postanete deležni blagoslova.

Zakaj:

“kdor hoče ljubiti življenje,

in videti dobre dni,

zadržuj svoj jezik od hudega

in usta, da ne bodo govorila zvijače;

ogiblji se hudega in delaj dobro;

išči miru in hodi za njim:

zakaj oči Gospodove so obrnjene v pravične

in njegova ušesa k njih prošnjam,

obraz Gospodov pa je zoper hudodelce.” (1)

In kdo vam bo škodoval, če boste vneti za dobro?

Pa če bi zaradi pravice tudi trpeli, blagor vam!

Njih grožnje pa se ne bojte in ne dajte se zbegati, marveč Gospoda Kristusa slavite v svojih srcih, vedno pripravljene, da boste vsakemu, kdor hoče vedeti razlog za vaše upanje, dali odgovor, toda krotko in spoštljivo; in imejte dobro vest, da bodo tisti, ki sramote vaše lepo življenje v Kristusu, v tem osramočeni, v čemer vas obrekujejo.

(1) Odlomek iz psalma 33, 13—17.

Nedeljska misel, ki si jo med tednom večkrat ponovi: Ali je moja vest čista?

Apostolska dela

Nadaljevanje govora dijakona Štefana pred judovskim velikim sodnim zborom:

In ljudstvo, kateremu bodo slušali, bom jaz sodil, je rekel Bog, in potem bodo odšli in mi služili na tem kraju. Nato mu je dal zavezo obreze, in tako je Abraham postal oče Izaku, ki ga je osmi dan obrezal, Izak Jakobu in Jakob dvanajsterim očakom. Očaki so iz nevoščljivosti prodali Jožefa v Egipt, Bog pa je bil z njim; otel ga je iz vseh stisk in mu dal, da je bil priljubljen in moder pred egiptovskim kraljem Faraonom. Ta ga je postavil za poglavarja nad Egiptom in vso svojo hišo. Prišla je pa nad ves Egipt in nad Kanaan lakota in velika stiska in naši očetje niso mogli dobiti živeža. Ko je pa Jakob slišal, da je žito v Egiptu, je poslal prvokrat naše očete. In drugičkrat se je Jožef dal svojim bratom spoznati in je njegov rod postal znan Faraonu. Jožef je poslal po očeta Jakoba in vse sorodstvo, pet in sedemdeset duš. Jakob je torej odšel v Egipt, kjer je umrl, kakor tudi naši očetje. Prenesli pa so jih v Sihem in položili v grob, ki ga je Abraham za plačilo v denarju kupil od Emorjevih sinov v Sihemu.

Sveti Oče papež Pij XI. Vsak katoličan, posebno vsak katoliški delavec-izseljenec bi moral poznati zlasti obe njegovi obširni, temeljiti in slavni okrožnici: O obnovi socialnega reda po evangeljskih načelih, in: O neomadeževane zakonske zveze dostojnosti in časti. — Naša slika je fotografija zelo posrečenega kipa, ki ga je po dvomesečnem delu pred kratkim dovršil znani kipar La Monaca, ki je imel ves čas dostop v vse vaticanske prostore in je neovirano opazoval papeža pri delu in pri vseh njegovih opravilih.

Malo katekizma za naše male

Čez osem dni je bilo Dete obrezano. Tedaj so mu dali ime Jezus, kakor ga je imenoval angel že pred njegovim rojstvom.

Kaj se je zgodilo, ko je imelo božje Dete osem dni?

Ko je imelo božje Dete osem dni, so mu pri obrezovanju dali ime Jezus.

Kaj pomeni ime Jezus?

Ime Jezus pomeni Odrešenik ali Zveličar.

Pomni. Jezusovo ime je nam kristjanom ljubo. Zato pozdravljamo z besedami: Hvaljen Jezus! — Vekomaj. Amen. Te besede imenujemo krščanski pozdrav. — Jezusu pravimo tudi Kristus.

Kakor pa se je bližal čas za spolnitev obljube, ki jo je Bog dal Abrahamu, tako je ljudstvo v Egiptu rastlo in se množilo, dokler ni zavladal čez Egipt drug kralj, ki Jožefa ni poznal. Ta je z našim rodom ravnal zvijačno in naše očete zatiral, tako da je dal celo izpostavljati njih otroke, da bi si ne ohranili življenja. V tem času je bil rojen Mozes, ki je bil zelo lep (55). Tri mesece so ga hranili na očetovem domu. Ko pa je bil izpostavljen, ga je vzela Faraonova hči in si ga vzredila za sina. Mozes se je izobrazil v vsej egiptovski modrosti in je bil mogočen v besedah in delih. Ko se mu je pa dopolnjevala doba štiridesetih let, je zaželel obiskati svoje brate, sinove Izraelove. Videl je, da se nekomu godi krivica, in ga je branil; zatiranemu je dal zadoščenje s tem, da je ubil Egiptčana. Menil je pa, da njegovi bratje umevajo, da jih hoče Bog po njegovih rokah rešiti; pa niso razumeli. Naslednjega dne se jim je prikazal, ko so se prepirali; in miril jih je ter rekel: “Možje, bratje ste;

(55) V izvirniku: “lep za Boga”, kar je hebraizem, ki pomeni “zelo lep”.

Cerkveni koledar

24. junij — peta pobinkošna nedelja, — praznik svetega Janeza Krstnika — slovenske božje službe dopoldne in popoldne po navadi.

25. junij — ponedeljek — spomin svete Lucije, device in mučenice in dva in dvajsetih njenih tovarišic.

26. junij — torek — spomin svetih bratov in mučencev Janeza in Pavla, uslužbencev na dvoru cesarja Konstantina, ki sta bila za časa Julijana Odpadnika do smrti mučena zaradi stanovitne vere v Kristusa.

27. junij — sreča — spomin svetega kralja Vladislava.

28. junij — četrtek — spokorni dan pred praznikom svetih apostolov Petra in Pavla. Zapovedana je zdržnost mesnih jedi.

29. junij — petek — zapovedan praznik apostolov Petra in Pavla, slovenske božje službe ob desetih dopoldne in ob štirih popoldne, kakor ob nedeljah.

30. junij — sobota — posebej posvečena spominu apostola Pavla.

1. julij — šesta pobinkošna nedelja — slovenske božje službe po navadi.

čemu delate drug drugemu krivico?” Tisti pa, ki je delal bližnjemu krivico, ga je pahnil v stran in rekel: “Kdo te je postavil za poglavarja in za sodnika nad nami? Me hočeš mar ubiti, kakor si včeraj ubil Egiptčana?” Mozes je na te besede pobegnil in se naselil v deželi madianski; tam je dobil dva sina. Ko je minilo štirideset let, se mu je v puščavi Sinajske gore prikazal angel v plamenu gorečega grma. Ko je Mozes to videl, se je prikazni začudil. Bližal se je, da bi pogledal, a zaslišal se je glas Gospođov: “Jaz sem Bog tvojih očetov, Bog Abrahamov in Bog Izakov in Bog Jakobov.” Mozes se je prestrašil in se ni upal pogledati. Gospod mu je pa rekel: “Sezuj črevlje s svojih nog, zakaj mesto, kjer stojiš, je sveta zemlja. Dobro sem videl stisko svojega ljudstva v Egiptu in slišal njih zdihovanje, prišel sem jih rešiti; zdaj pojdi, pošljem te v Egipt”. Tega Mozesa, ki so ga zavrgli z vprašanjem: “Kdo te je postavil za poglavarja in za sodnika”, tega je Bog v varstvu angela, ki se mu je prikazal v grmu, poslal za poglavarja in za rešitelja.

(Nadaljevanje)

J a n e z F i l i p i č, mestni župnik v Krškem ob Savi:

Vez edinosti, ljubezni in miru med kristjani

Gospod Janez Filipič, mestni župnik v Krškem, se je prvi odzval prošnji slovenskega pripravljalnega odbora za XXXII. mednarodni euharistični kongres v Buenos Airesu in nam je poslal prekrasen članek o presvetem Rešnjem Telesu, ki je vez edinosti, ljubezni in miru med kristjani in končno med vsem človeštvom.

Nihče ne more bolj kakor duhovnik čutiti tihe in skrivnostne ljubezenske vezi, ki vse resnične kristjane družijo med seboj.

Kamorkoli pride po svetu krščanski človek, posebno pa katoliški duhovnik, najde nepričakovano veliko dobrih, zvestih, odkritosrčnih, resničnih in vdanih prijateljev, na katere se lahko vedno zanesemo, na katerih pomoč lahko računamo v vsakem slučaju, če bi je potreboval, čeprav svojih prijateljev osebno ne pozna, če se niso še nikoli videli in čeprav se bodo telesno v najkrajšem času in za vedno spet ločili, in čeprav so si morda njihovi navidezni stanovski in družabni interesi celo nasprotni.

Znano je, da vsi, ki jih h katoličanom prištevamo, niso enako dobri verniki. Če naj sodim po Jezusovi besedi — in po kateri naj sodim, če ne po njegovih — so toliko boljši, čim več smisla imajo za katoliško skupnost in medsebojni sporazum, in toliko slabši, čim manj smisla imajo zanj, niso verniki in kristjani, če za krščansko skupnost nimajo nobenega smisla, in so protikrščanski, če delajo katerekoli zdražbe proti medsebojni krščanski ljubezni, miru, skupnosti in edinosti.

Ena izmed poglavitnih skrivnostnih vezi, ki družijo med seboj resnične kristjane vsega sveta, da se čudno hitro prepoznajo, bodisi na cesti, na vlakcu, v veseli ali resni družbi, da si pomagajo, če pomoči potrebujejo in si pomagati morejo, če ne pa se vsaj potolažijo, ena izmed poglavitnih skrivnostnih medsebojnih vezi je poleg vere, ki skrivnostno iz človeka sijajo, iz vsega njegovega obnašanja in govorjenja, če ga je res prevzela, če je res pristna, če je prava in resnična, ena izmed poglavitnih skrivnostnih vezi je poleg skupne vere zlasti vsem kristjanom skupna duhovna hrana, zakrament presvetega Rešnjega Telesa, o čemer bo gospod župnik Filipič danes in še dvakrat lepo in zanimivo razpravljajal.

Ur.

I.

Zakrament presvetega Rešnjega Telesa je še zato vez ljubezni in edinosti med kristjani, ker nam tako nazorno stavi pred oči prevažni krščanski nauk, da smo po naravi in pred Bogom vsi ljudje enako vredni in enako odlični.

Kakor so svojčas h jaslicam prišli ubogi pastirji in bogati jutrovske modrijani, in se ob božjem Detetu kot prijatelji pomešali med seboj, čeprav so bili po svojem zemeljskem dostojanstvu tako različni, tako tudi sedaj izginja ob Jezusovi navzočnosti v presvetem Rešnjem Telesu vse tisto, kar nas ljudi v življenju loči: stan, bogastvo, telesne in duševne vrline in sposobnosti, narodnostna in socialna pripadnost, in kar jih je še drugih vsakovrstnih razlik med človeškimi otroci. Pred tabernakljem smo vsi kristjani kakor ena sama velika božja družina, združena v veri in v ljubezni do Jezusa. Za vse nas je Kristus navzoč v tabernaklju in vse nas sprejema in vabi k sebi, vabi in sprejema v bogatih in imenitnih cerkvah, kakor v bornih kočah misijonarjev, po severnih in južnih arktičnih krajih, kjer imajo skoro šest mesecev dolg dan in ravno tako dolgo noč, kakor po vročih pokrajinah tropskega pasu, in po samih pragozdovih, po cerkvicah naše domovine in pod misijonskimi šotori v buenosajreški prestolici, tam kjer ga častijo trume vernikov, kakor tudi tam, kjer je zapuščen in pozabljen od nevhvaležnega sveta. Kjerkoli živijo kristjani, tam hoče biti tudi On, po vseh krajih hoče, da doni iz tabernaklja njegov mili klic: "Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil!"

Pred Kristusom v zakramentu svetega Rešnjega Telesa izginja in se v malo in ničvredno izpreminja vse, kar ceni svet, s čimer se mi ničemurni ljudje tako radi ponašamo in povzdigujejo drug nad drugim, kar nas na svetu loči in deli. Pred Jezusom v zakramentu svetega Rešnjega Telesa se moramo zavedati in se kristjani tudi res zavedajo, da so kot ljubi bratje in sestre, zbrani h češčenju istega Boga, bratje in sestre, ki se vsi hranijo od iste božje mize, in katerim je vsem pripravljena v nebesih ista do-

mačija, v kateri bodo tudi prenehala vsa zemeljska nasprotja in vse stanovske razlike.

Čeprav kristjani povsem ne razumemo, ker razumeti ne moremo, vendar vemo Komu in zakaj verujemo, da pod podobama kruha in vina živi v zakramentu svetega Rešnjega Telesa isti Jezus Kristus, ki je svojčas tri leta hodil po judovski deželi od mesta do mesta, od vasi do vasi, vsem dobrote delil in delal velika znamenja pred ljudmi, isti naš Mojster, Učenik in Vzornik, ki je ponovno in z vsem povdankom naročal svojim učencem: "To je moja zapoved, da se ljubite med seboj... To vam naročam, da se ljubite... Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako imate med seboj ljubezen!"

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je nam kristjanom večen in nemiljiv opomin, naj bi ohranili med seboj ljubezen, prijateljstvo in mir. Kakor da Kristus v zakramentu svetega Rešnjega Telesa ne neha ponavljati besedi, ki jih je govoril svojim učencem prav takrat, ko je postavljajal ta zakrament ljubezni in ki smo jih ravnokar navedli:

"To je moja zapoved, da se ljubite med seboj... To vam naročam, da se ljubite... Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako imate med seboj ljubezen!"

Če torej prideš v cerkev, pred tabernakelj, da bi tam molil, ali daroval kakšen drug Bogu prijeten dar, pa se spomniš, da ima Tvoj brat ali sestra po veri kaj zoper Tebe, poslušaj Kristusa, ki Ti iz tabernaklja ponavlja, kar je svojčas zabičeval svojim učencem:

Pusti svojo molitev in svoj dar tam na altarcu, pojdi, spravi, spoprijatelj se preje s svojim bratom ali svojo sestro, in potem šele pridi, moli in daruj svoj dar!

Da je težko? Seveda bo včasih! Ampak — Kristus hoče tako! Ali Ti bo za Kristusa res takoj vsaka malenkost pretežka? Tudi, če se moreš zanašati, da bo pri tako važnem opravilu s Teboj njegova pomoč? Tudi, če praviš in veruješ: Vse premorem z Njim, ki me krepeča? Tudi, če veš, da se mu lahko samo potem resnično približaš z vsem zaupanjem, in ga, ko si vse storil, kar je bilo v Tvoji moči, tudi njego-

ve obljube spomniš: Prosite in se vam bo dalo, zakaj vsak kdor prosi, prejme!?

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je torej resnično naš neprestan in mogočen opominjevalec h edinosti, miru in ljubezni med nami kristjani.

V zakramentu svetega Rešnjega Telesa med nami živeči Kristus pa ni samo opominjevalec marveč je tudi **vzornik in zapovednik** naše medsebojne edinosti, ljubezni in miru!

II.

Vzornik!

Ljubezen je bila, ki ga je izvabila iz svetlih nebes, iz naročja božjega Očeta, v to revno dolino solz, kjer je kakor dobri pastir iskal izgubljene ovce svojega Očeta. Vse njegovo življenje na naši zemlji, od skromnih jasli v betlehemskega hlevu do grozne smrti na Kalvariji, je bilo prežeto ljubezni. Iz ljubezni je premolil cele noči — kakor pravi apostol Pavel — v solzah in velikem vpitju. Iz ljubezni od ljudi je vzel naše vse dušne in telesne bridkosti, ki morejo kdaj zadeti uboga človeška bitja, iz ljubezni do nas je hotel biti bičan, s trnjem kronan, do kraja zaničevan in zasramovan in nazadnje celo na križ pribit. Iz ljubezni, ne samo iz ljubezni do svojih prijateljev, marveč tudi iz ljubezni do svojih sovražnikov, saj je bila ena izmed njegovih zadnjih prošnja molitev za sovražnike: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!"

V zakramentu svetega Rešnjega Telesa med nami živeči Kristus je še danes poln iste ljubezni do vseh ljudi, posebno pa do nas svojih ljubih bratov in sestra, semper vivens ad interpellandum pro nobis, kjer živi in za nas moli! Pri vsaki sveti maši predstavlja Kristus, dobri srednik med nami in nebeškim Očetom, svojemu nebeškemu Očetu vse svoje nečloveško pravno trpljenje. V zakramentu svetega Rešnjega Telesa sprejema prošnje svojih vernikov, tolaži jih, vodi, opominja, celo obiskuje jih v oni važni in težki uri, ko je treba, da tudi krščanska duša odpotuje iz tega sveta. Ni sicer kakor svojčas viden vsem očem, vendar verno sree dovolj čuti njegovo bližino.

(Dalje prihodnjic)

Ivan Cankar

Njegova duhovna rast

(Nadaljevanje)

L. 1907. ga vidimo kot izrazito socialno-demokratskega človeka, ki celo kandidira, govori na shodih, piše s proticerkveno tendenco in skuša na vprašanje slovenske kulture aplicirati načela materijalizma. Leta 1909. pa gre k spovedi in obhajilu ter zapoje, dotlej tolikrat obsojen kot pesimist in skeptičen anarhist, upapolno pesem: "Luč je in Bog je..."

Ta raznolika dejstva motijo pogled, begajo tistega, ki si želi kratke in jasne formule psihološkega in idejnega pesnikovega sestava. Toda danes, ko imamo pred seboj že skoro vsa njegova dela, vse sestavine Cankarja-pesnika in človeka, nam je mogoče psihološko in idejno pravilno analizirati historični pojav, ki ga predstavlja Ivan Cankar.

Zavest pripadnost k socialni demokraciji je ohranil od prve knjige svoje proze "Vinjet" pa tja do l. 1913., ko se je zadnjikrat javno prištel k tej stranki. V knjigi "Za križem" nam slika strašno razdejanje, ki ga je povzročil nasilno vladajoči socialni red, in napoved zmage proletariata — za trpljenjem pride poveljanje: "Šli so v svetel dan, ko se je zgrnila globoko za njimi nad Sodomo strašna noč." Vračal se je vedno na novo k motivu osebne vesti, k zadnji, nezmotljivi sodnici, ki stoji izven vsake človeške zakonodaje in se ne more podrediti legislaturi nobene družbe, naj bo sedanja ali bodoča. To pesnikovo prepričanje je dobilo najgloblji izraz v povesti "Sosed Luka".

V prvi dobi Cankarjevega pisateljevanja bi se dala osnovna misel njegovega življenjskega nazora nakratko označiti takole:

Polnovredni ljudje so obdarjeni od vsega početka, od rojstva, z usodnim darom neutolažljivega hrepenenja po lepoti, čistoti, dobroti. Trpljenje mora biti, a je brez smisla, ker se večno ponavlja.

Kmalu pa se njegov življenjski nazor bistveno dopolni: Trpljenje ima že svoj zmisel, žrtve hrepenenja ne padajo zastonj; življenje je kljub vsemu življenja vredno, upanje le ni brezupno. To svojo novo vero je Cankar najprej jasno izpovedal v sonetu, s katerim se končuje zbirka "Za križem", kjer pravi:

In z roko trdno dvignil bom svoj križ
bridkost je prag do večnega veselja
in smrt je le vstopnina v paradiž!

Nadalje je Cankar miselno fundiral uvodno črtico te zbirke:

"Upajte, koprneče oči! Ne kapljica plemenite krvi, iz čistega srea izlite, ni kanila brez koristi." — "Gospod je s trpljenjem svojim svet odrešil. Tako se je izpolnil ukaz, ki je bil od vekomaj." — "Preko gore trpljenja drži cesta v večno radost, preko gore smrti drži cesta v življenje."

Tako stoji knjiga "Za križem" oklenjena v pričetku in ob koncu z izpovedjo nove vere: vsako čisto trpljenje je plodno, v njem je odrešilna moč sveta in poročstvo osebne zveličanja, večnega veselja. Pesnikova misel se že giblje v religioznem svetu. Novi nauk je nauk o smotrnosti, osebno-zveličavni moči trpljenja, ker predstavlja odgovor na zadnje, umsko ne-

dojemljive uganke življenja, ki jih rešuje religija.

Gotovo je, da si Cankar zgoraj omenjenih misli ni predstavljal v strogem cerkvenem pomenu, zakaj prve dobre in trdne pojme v značaju cerkvenega nauka je dobil šele pozneje. Živel je pa v religioznem čustvenem ozračju. Verski nauki so dobivali v njegovi sodbi neko zmiselnost, četudi ne polne resničnosti vrednosti. V povesti "Za križem" pravi:

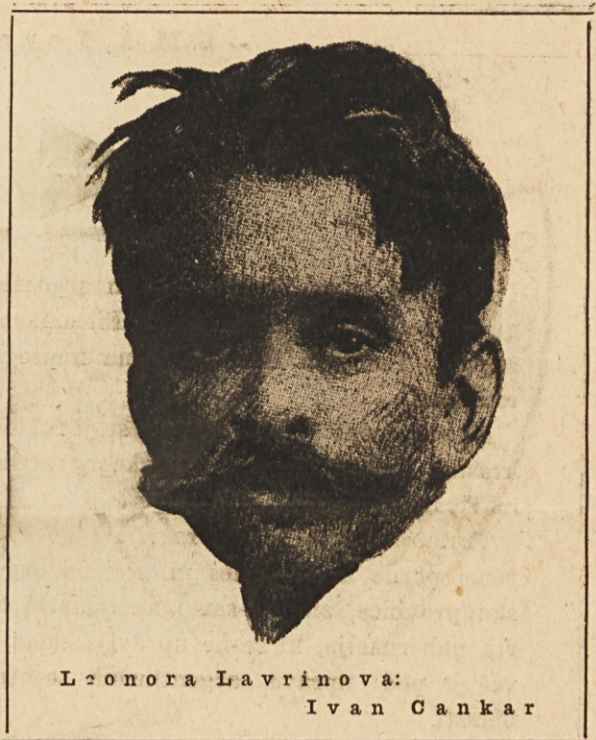
"Nad gozdom, nad šumečim, sveti bela zvezda; vsako noč sveti, ne gane se nikamor, ne pogleda nikamor drugam. Tam je pač Jure in gleda smehljaše na svoj prostrani dom." Religiozni svet Cankarju ta čas ni bil več tuj.

Tedaj se je pa zgodil v njem velik prevrat.

Nemudoma stopi v nov svet kakor katehumen, ki je sprejel Kristovo blagovest. Približa se cerkvi in katoliški veri, o kateri je nekoč pisal bratu Karlu, da jo smatra "za največjo sovražnico človeštva in vsakega posameznika".

Bilo je v začetku 1909., ko je pesnik, željan, da odide kamorkoli iz Dunaja, pisal v Ljubljano: "Zdaj ne pojdem v Pariz, temveč v Sarajevo. Počabil me je tja, za par mesecev bosenski nadškof dr. Stadler, ki je bil do večeraj tukaj. Sicer bo nekoliko smešno, da bom škofov gost, toda upam, da se ne bom nič pohujšal. Dobro bo to, da bom nekaj časa čisto mirno živel in čisto mirno delal. Nalóg imam toliko pred seboj, da sam ne vem, kam z njimi; na Dunaju bi jih prav gotovo nikoli ne izvršil. Mislim, da se odpeljem že čez štirinajst dni." Odpeljal se je šele čez več mesecev in njegov brat Karel Cankar piše o tem obisku v Sarajevu naslednje:

"Meseca avgusta l. 1909. mi je sporočil Ivan z Dunaja, da me pride obiskat v Sarajevo, če mi je prav. Bil sem takrat tajnik pokojnega nadškofa dr. Stadlerja in obenem glavni urednik "Hrv. Dnevnika". Spregovoril sem z nadškofom in on se je naravnost obveselil takemu obisku. "Ga bomo spreobrnil" je dejal. Prosil sem ga, naj ne sili v njega s svojo dogmatiko in naj ga s te strani pusti v miru; sam sem si mislil, da bo nadškof s svojo pojavo, s svojim svetim življenjem in s svojo vedro in veliko dušo vsaj nekoliko vplival na njega, ako bo dalj časa z njim v stiku. In sem pisal Ivanu, da ga z velikim veseljem pričakujem in da mu nadškof nudi svoje gostoljubje. Pa je res prišel. mislim 9 septembra. Spočetka mi je bilo malo nerodno, kajti Ivan ni prav nič prikrival svoje slobodne miselnosti, ki ni imela s pozitivnim verskim življenjem prav nobenega opravka. Pri skupni večerji in kosilu, kjer smo bili samo mi trije, ako ni bilo slučajnih gostov, smo opravljali molitev pred jedjo in po jedi vsak zase natihoma; Ivan je v času molitve stal "babit Acht", dlani ob nogah, in se ni prekrižal. Ob nedeljah seveda ni hodil k maši, vstajal je pozno, zvečer je prihajal kasno domov. Večerjali smo ob osmih; on se je po navadi zakasnil in ko je prišel, je bil večkrat precej vinjen. Meni je to bilo seveda malo neugodno, a nadškof se je delal, kakor da vsega tega ne opazi. Ljubeznjivo se je smehljal, skušal včasih z njim pomalo debatirati, in kadar

Leonora Lavrinova:
Ivan Cankar

je bilo z Ivanom od sile hudo, mi je samo pripomnil: "Ne prenaša vina; slab je, pa to ni nič hudega."

Pa se je zgodilo, da se je Ivan polagoma zelo spremenil. Ostajal je doma v svoji sobi in pisal. Nekega dne mi pride in pravi: "Prvi akt je končan. To bo nekaj imenitnega!" Pisal je "Hlapce". Čisto nerazumljivo mi je postalo njegovo trezno obnašanje. Dopoldne je sedel v sobi in pisal, popoldne je hodil na sprehod. Omenil sem že, da sem bil sam zelo zaposlen kot urednik "Hrv. Dnevnika": vstajal sem zgodaj, ostajal v uredništvu do kosila, vračal se takoj v redakcijo in ostajal tam do večerje, ker je bilo tako, da sem moral sam oskrbovati ves list od uvodnega članka pa do prevoda brzojavov korespondenčnega urada; po večerji sem odpravljal najnujnejše pisarniške akte (zato je bila nadškofova pisarna precej zanemarjena, a ko sem nadškofu potožil, da tako ne gre, me je tolažil, češ, "da akti niso zajci in da ne pobegnejo"). Razumljivo je, da v takih okoliščinah nisem imel niti časa niti priložnosti, da bi se kaj več pečal z Ivanom. Zato si je iskal družbe drugod.

Seznanil se je s tedanjim katehetom na realki, sedanjim kanonikom dr. Antonom Buljanom. Ta duhovnik, nadarjen in duhovit, je bil in je še strasten turist. On je Ivana zvalil na daljše izlete, posebno na goro Trebevič, ki dominira nad Sarajevom. In tam se je zgodilo, kot mi pripoveduje dr. Buljan, da sta ob prekrasnem pogledu na sarajevsko kotlino in na tisto divno okolico začela filozofirati o lepoti stvarstva. In sta iskala začetnika vse te lepote. To ni bila debata, bil je razgovor, tih in pobožen, in Ivan je sklenil pogovor: Res je, Bog je, Oče in Dobrotnik.

Z menoj ni veliko govoril tiste dni; bil je molčeč, tih, tudi nič več vinjen. Nekega dne mi pokaže tri svoje sonete, ki so pozneje, ne vem v kakšni zvezi, izšli kot priloga njegovemu "Kurentu". Tretji sonet se začinja: "Luč je in Bog je, radost in življenje!"

Pripovedujem vse to brez svojih refleksij, tako kakor se je zgodilo brez mojega nagovarjanja, sodelovanja in vplivanja.

Nekega večera me Ivan zaprosi, preden je šel počivat, naj bi mu dal kakšen slovenski molitvenik. Nisem ga imel, pa sem mu dal hrvatskega "Kongreganista". Drugi dan me

F o r m o s a

Formosa je ena izmed desetih argentinskih gubernacij in leži med rekami Pilcomayo, Paraguay, Tenco in Bernejo, sama nepregledna ravnina.

Na slovensko prestavljeno bi se ji reklo lepa, krasna. Zaradi bujnega tropskega rastlinstva in živalstva.

Formosa se je začela razvijati šele razmeroma pozno in še danes ni urejena argentinska provinca, ampak samo nacijski teritorij, gubernacija, ki se ne upravlja sama, marveč je pod upravo argentinskih centralnih oblasti.

Da se je začela Formosa razmeroma tako pozno razvijati, so vzrok deloma mnoga močvirja, ki so vzela življenje že marsikateremu neizkušnemu mlademu raziskovalcu, deloma pomanjkanje vsakih potov, cest in železnic, deloma Indijanci, ki so naseljenec zahrbtno napadali in morili.

Meri Formosa 76.440 kvadratnih km. in je torej skoro petkrat večja ko Slovenija, dočim ima komaj dobrih trideset tisoč prebivalcev, to je tridesetkrat manj kakor Slovenija. Dobra tretjina jih je še danes Indijancev.

Če bi se torej Slovenci po Formosi enakomerno naselili, bi dobila vsaka naša družina toliko zemlje, kolikor je lastuje doma po ena precej velika vas.

vpraša, če bi se lahko razgovoril z dr. Matvezem Končarjem, ljubljancem, ki je bil takrat profesor dogmatike v sarajevskem bogoslovnem semenišču, jezuit. Obiskal sem pastora Končarja in mu to povedal. On je bil seveda precej na uslugo. Ivan ga je obiskal in nič ni povedal, kaj je z njim imel. Drugo popoldne je bil zopet pri njem. "Ti, jaz pojdem jutri k obhajilu. Ti me boš obhajal". Drugi dan, če se ne motim je to bilo 6. novembra, sem maševal v cerkvi sv. Vinka pri usmiljenih sestrah in sem pri maši obhajal svojega brata.

Tistih par dni, kar je še ostal v Sarajevu, je bil molčeč in večji del vase zamišljen. Spominjam se, da smo 10. novembra bili na večerji pri sarajevskem župniku pok. Andreju Predmerskem, ki je obhajal svoj god. (Andrej Avelinski). Bil je na večerji nadškof, kanonik in vsi duhovniki iz Sarajeva. Z Ivanom sva sedela skupaj. Pa mi naenkrat prišepeta, da bo vstal in govoril. Bal sem se, da je že malo vinjen in sem ga prosil, naj rajši molči. On mi pravi: "Moram". In je vstal in govoril in izgovoril tako lepo zdravico katoliškemu bosenškemu duhovništvu, kakor je še nisem slišal. Priznal je, da on katoliških duhovnikov ni poznal, dokler ni prišel v Sarajevo, in da je v tem kratkem času videl na svoje oči, da so to možje idealov, ki vedo samo za Boga in za ljudstvo. Njegov govor je globoko ganil vso družbo. Nadškof mi je pozneje dejal: "Pa smo ga vendar spreobrnil."

Dva dni po tej večerji je Ivan odpotoval v Ljubljano.

K o n e c

Zaradi obilne vlage in velike vročine je rast v Formosi prav bujna. Poleti, decembra, januarja in februarja, je vročina za Evropece komaj znosna. Slovenci, ki so se pred kratkim naselili v Formosi, so zaradi neznosne vročine naravnost sklenili, da bodo vzeli deželi njeno lepo ime in je nadomestili s kakim, po njihovem, bolj primernim, kar pa najbrže ne bo obveljalo. Mogočna drevesa nudijo obilo rdečega in belega lesa, pripravnega za vsakovrstno rabo. Ne manjka posebno mnogih zdravilnih zelišč, hauco, tartago, poleo, itd., katerim pa ne vem slovenskih imen. Ob rekah Pilcomayo, Portaño, Salando, se je razvilo nekaj dobro prospevalno bogatih posestnikov, estancijerov, ki posedujejo desetisoče živinskih glav in mnoge desetisoče pesov po bankah.

Po bujnih formoških livadah se pasejo ogromne črede govedi, konj, mul itd. Večinoma last bogatih posestnikov, estancijerov, ki posedujejo desetisoče živinskih glav in mnoge desetisoče pesov po bankah.

Vedeti je treba, da je živinoreja v tukajšnjih krajih čisto drugače urejena, kakor pri nas doma. Tu namreč ni snega, ni treba nobenih hlevov in nobene suhe krme za zimo.

Človeška bivališča so skromna, preprosta in redka, le tu in tam kaka borna koč. Estancije formoških bogatašev so seveda tudi pri nas večje, udobnejše in včasih prav razkošno opremljene.

Med čakrami in estancijami so raztresene borne naselbine Indijancev, ki pa ne živijo na stalnem mestu, marveč se selijo iz kraja v kraj.

Po veri so Indijanci v veliki meri, še danes pogani. Posebno odrasle je skoro nemogoče pridobiti za krščanstvo.

Zanimivo je vendar, da kakor vsa ljudstva, tudi formoški Indijanci verujejo v neumrljivo dušo.

Če kdo v družini umrje, ga pokopljejo v bližini koč, kjer so stanovali, in sicer pokonci, da gleda glava iz zemlje. Okrog njega znesejo vse, kar je imel v življenju posebno rad. Nato kočjo zažgo in se preselijo vsaj par milj daleč. Če je umrla mati z majhnim otrokom, pokopljejo otroka živega poleg nje.

Svoje bolnike zdravijo Indijanci tako, da skačejo in se smejejo okrog njihovega ležišča. Tudi zdravnike imajo, toda biti dober indijanski zdravnik ni lahka stvar: če mu je le en pacient umrl, je njegov sloves pri kraju in nihče ga več ne kliče.

Uboji so ti Indijanci. Ljudje se jim smejejo. Smrt jih preganja. Izumirajo in se kričijo ko njihovi pragozdi in njihova ljuba močvirja.

Glavno mesto teritorija Formosa je istoimensko mesto Formosa. Ima lepo pristanišče. Prebivalcev šteje okrog deset tisoč.

Pred petdesetimi leti je bilo tu le še par lesenih koč. V eni izmed njih je kuhala prvim naseljencem, ki so podirali tod okrog orjaška drevesa, tudi Slovenka, še živeča, devetdeset in dve leti stara doña Ana Paulina, doma iz Na-

brežne pri Trstu. Pripoveduje, da so morali goreti v vasi vse noči kresovi, sicer niso bili varni pred tigri in drugo zverjadjo. O zanimivih spominih doña Ane Pauline bomo v našem listu še obširneje poročali.

Danes ima Formosa lepo cerkev Marije Karmelske, več šol, palačo za guvernerja, banko, gledališče. Sredi mesta je trg San Martin s spomenikom v čast osvoboditelja Argentine. Razne manjše tovarne pridobivajo tanin in čistijo petrolej.

Formosa ima tudi svojo železnico.

Pred leti so našli baje na železniški progi ogromno kačo, ki so jo poslali v buenosajreški zoološki vrt. Baje je je bil poln ves vagon. Drugič pripovedujejo, da so spet našli blizu mesta ogromno, petindvajset metrov dolgo kačo, ki je imela večjo glavo ko konj. Ker se kača kmalu utruji, so jo ukrotili na ta način, da je eden izmed jezdecev galopiral pred njo, drugi pa so dirjali za njim. Ko se je kača utrudila, upehala in zvila, da bi počivala, so si upali nad njo. Pobili so jo, odri in prodali samo kožo za več tisoč.

Vse take in še mnoge hujše stvari pripovedujejo formoški očanci. Seveda ne prisežem, da je bilo tudi vse natančno tako.

Posebno znani so tudi formoški do šest metrov dolgi krokodili, zelo nevarni ljudem. Rep mladih krokodilov smatrajo posebno Indijanci za veliko slaščico.

Najbolj nevarni so ogromni pajki imenovani araña pallito. Če je pičil koga tak pajk in ni rane takoj izrezal ali izžgal, sledi gotova smrt. Nobeno zdravilo, noben protistrup ničesar ne izda pri takem piku.

In kobilice, argentinska narodna nadloga! Kadar priletijo, zakrijejo solnce in od daleč se zdi, da se bližajo črni hudourni oblaki. Ko se bližajo, čudno brni po zraku, kakor da se bližajo sovražni aeroplani, kar traja več ur. Če se spuste na drevesa, na vrtove na polja, jih pustijo čisto gola! Ljudje se jih zelo bojé in jih perganjajo s kričanjem in ropotanjem. Letos so privedli po celi Argentini pravo križarsko vojsko proti kobilicam. Vse buenosajreške ste ne in ostalo argentinsko zidovje je bilo prepleteno vsakovrstnih letakov z ogromnimi, skoro meter velikimi langostami, to pot hvala Bogu samo naslikanimi velikanskimi kobilicami.

S pomočjo letakov, predavanj in časopisnih člankov so zbrali prav čednih svot za pravo organizirano, po določenem načrtu po vsej ogromni deželi enotno pripravljeno vojsko proti malemu pa hudemu sovražniku. Žal je ta zalega po vsej deželi tako globoko ukoreninjena, da jo bo zelo težko popolnoma ugonobiti.

V Formosi imajo od lanskega leta kolegij "Santa Isabel", kjer delujejo slovenske redovnice, Šolske sestre iz Maribora.

Prišle so iz Slovenije da bi tudi tu v Argentini pomagale svojim rojakom Slovincem in Hrvatom v krščanski vzgoji mladine. Ali v Formosi je malo rojakov pa poučujejo kar Argentinec.

Razen osnovne šole poučujejo tudi odrasla

dekleta v šivanju, vezenju, krojenju, slikanju, risanju; pa tudi glazbo in moderne jezike: angleško, francosko in nemško. Ljudje so jim naklonjeni. Z božjo pomočjo in s pomočjo dobrih sre, želijo sezidati svojo lastno hišo in se sčasoma zavzeti tudi za nepreskrbljene sirote.

Sredi širnih gozdov, 90 km od Formose, so ustanovili oo. frančiškani pred tridesetimi leti misijonsko postajo Laishi. Bog je obilo blagoslovil nesebično in požrtvovalno delo. Danes lastuje misijon tovarno za sladkor, žago in elekarno.

Otoli sto petdeset indijanskih družin je stalno naseljenih okrog postaje. Vsaka ima kos zemljišča, kjer prideluje koruzo, bombaž, tobak. Ob času žetve pripeljejo svoje pridelke v misijonsko centralo in jih zamenjajo za obleko, kar se rabijo za vsakdanje življenje.

Pidelke peljejo nato v Formoso, jih prodajo in nakupijo potrebno za misijon. Cela karavana kakih trideset voz se počasi pomika po slabih poteh. Če jih zaloti dež, morajo kar sredi gozdov čakati boljšega vremena. Stalno morajo biti pripravljeni na napade tigrov in volkov.

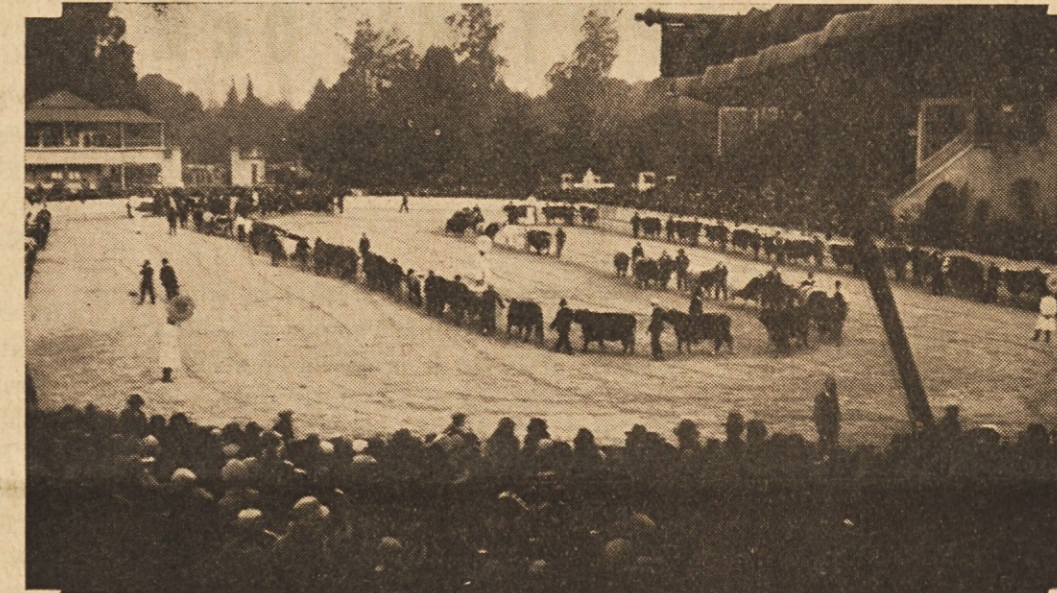
Tudi s šolskim poukom se pečajo misijonarji. Poglej pa precej težaven, ker govorijo Indijanci svoj jezik imenovan tobu, ki se ga je zelo težko pričeti. Mnogo otrok je zelo nadarjen posebno za petje in godbo.

Če bi se zidajo v Laishi lepo hišo, samostan svetih Klare za vzgojo indijanskih deklic. Tudi ta vod bodo prevzele slovenske Šolske sestre, ki tu laishiški Indijanci že zelo težko pričakujejo. Ko so si pred kratkim ogledovale svoje dočeo postojanko so jih Indijanci od vseh strani zelo radovedno ogledovali in so potem še dolgo pripovedovali, da so bele in črne ravničke, kot neki ptiči, ki so jim zelo ljubi in misijo, da jim srečo nosijo.

Če bi se zidajo za ta samostan je dala neka plemeničinja gospa v Buenos Airesu, ki želi, da se tudi indijanske duše vzgojijo za Boga.

Slovenske Šolske sestre imajo v Argentini že tri svoje postojanke: v Formosi, San Lorenzo in v Rosario, in sedaj se ravno pripravljajo, da odprejo še četrto, med Indijanci v Laishi.

Če bi se zidajo tudi v Buenos Airesu in se pripravljajo tudi za svoje rojake Slovence, katerih so pravzaprav prišle iz domovine to daljno deželo. Veliko dobre volje imajo dovolj sposobnega osebja, posebno dovolj dober in v Argentini izprašanih učitelje, samo manjka jim manjka, da bi mogle na svoj račun postaviti slovensko šolo v Buenos Airesu, če bi se ne delajo za denar. Vsa čast tistim, ki sedaj nesebično trudijo z buenosajreško slovensko mladino, vendar: Brez velikih in za razmere nemogočih izdatkov bi mogle slovenske Šolske sestre kolikor toliko pripravljajoče voditi slovensko šolo v Buenos Airesu, o kateri je bilo zadnji čas toliko govoriti.

Izbrane in premovane argentinske domače živali dosegajo nečuvene cene, ki gredo v stotisoče pesov ali milijone dinarjev.

Vodna cesta je najcenejša in posebno dragocena v neizmerni Argentini, kjer dostikrat manjka vsakih drugih potov. Razmeroma mala Formosa se ponaša s 550 Km prvovrstnih plovnih rek. Daleč najvažnejše argentinsko rečno-plovno podjetje je Družba Mihanovich, ki lastuje nad tristo velikih ladij, katerih vrednost gre visoko nad sto milijonov pesov ali milijardo dinarjev. Žal družba že nekaj let ni več v naših rokah. — Razumljivo, da se ponaša Argentina tudi z mnogimi velikimi in važnimi pristanišči. Naša gornja slika predstavlja glavni vhod v buenosajreški pristan, iz katerega je že nekoliko razvidna njegova ogromnost. — Tudi je razumljivo, da se je v Argentini lepo razvil vodni šport.

PIERRE L'ERMITE:

DEKLICA Z ODPRTIMI OČMI

"Pridi sem! Pogledaj vendar to-le!..."

Že hoče kar vse po vrsti pokupiti, toda Rolanda posreduje:

"O, še mnogo trgovin si morava ogledati... Najprej glejva... primerjajva... Potem šele bova nakupili..."

"O, kako si preudarno deklet!"

"Upam, da mi ne boste zamerili?"

"Malce bi ti že! Saj imam naposled tri tisoč petsto frankov v torbici!"

"V Noirmoutieru je ta denar premoženje... toda v Parizu..."

Teta Cecilija postopa kakor pri gospe Grollier in v drugih noirmoutierskih trgovinah... Vzame, razprostre, tipa, si ogrne ruto... pomerja pred zrealom... Pomenkuje se s prodajalkami... Nobena cena se ji ne zdi previsoka; toda na kraju se nenadoma pojavi na površju stara štedljivost in tetka Cecilija začne barantati za ceno kakor, kadar kupuje školjke v Challansu.

Ura je že potekla in teta Cecilija še vedno hodi iz oddelka v oddelk... Dvorana sledi dvorani... svile... platna... rokavice... kožuhovina... usnjeni izdelki... dragocenosti... nabožni predmeti... potovalne potrebščine...

Rolanda ne zdrži več, dočim se teta počuti izvrstno v tem rajju, ki je vse nekaj drugega nego "Zavetje".

Vsake stvari se je doteknila, vse je ogledala in obrnila na vse strani. Evo, zdaj stoji pred najfinejšimi čipkami. Ogleduje posebno dragocen izdelek, ki bi se izvrstno podal za ovratnik... irsko delo...

Vzame ga v roko, da bi ga pokazala Rolandi, ki je odšla vsa izmučena proti izhodu.

"Rolanda!..."

Rolanda je že predaleč, da bi slišala. Zatorej steče tetka proti nečakinji.

Toda nevsiljiva, a čvrsta roka se dotakne tetine rame.

"Gospa, pojdite za menoj!"

"Gospod?"

"Pojdite za menoj!"

"Za Vami?... Grozno!"

"Ponavljam Vam: pojdite za menoj!"

"Saj Vas sploh ne poznam!"

"Pa jaz Vas poznam. Ne delajte mi škan-

dala... sicer!!..."

Preden se je mogla teta dobro zavesti, je bila že na ločenem hodniku in kmalu v sobi, ki služi za rezervo.

Zdaj je zaprta!

Nadzornik, ki jo je aretiriral in odvedel, je postal mahoma sodnik. Vstopila je še neka nadzornica, ki se mu je postavila ob stran...

"Videl sem, kako ste skrili čipke v dežnik in odhajali še z drugimi v roki.

"Jaz?"

"Da, Vi... Najprej odprite svoj dežnik, prosim!"

"Mislite, da sem tatica! Jaz — tatica?"

"Ničesar ne mislim... Odprite dežnik!"

Govoril je ostro. Dežnik tete Cecilije je bila staromodna. Jasno je, da je zbudil nadzornikovo pozornost. Teta Cecilija je bila vsa iz sebe in ni mogla odpreti dežnika. Nadzornik ga je vzel in sam odprl.

"Nič!..."

"O... to je strašno!..." vzklikne teta Cecilija in se sesede na stol.

"Nikar ne vpijte... navajeni smo že na take komedije! Že celo uro hodite po trgovini z neko osebo, ki je Vaša sokrivka. Povsodi vtikate svoje prste... povsodi delate nered... nikjer ničesar ne kupite. V hipu, ko sem Vas aretirala, ste hoteli skriti te čipke, ki jih še zdaj držite v roki... in odnesli ste jih brez prodajalke iz odmerjenega prostora, da bi jih izročili sokrivki, katero ta hip prav tako preiskujejo kakor Vas."

"Tudi moja nečakinja je aretirana?"

"To je grozno!... To je strašno!" je hripala teta Cecilija... "Še nikdar se ni dogodilo kaj takega!..."

"Kaj takega? Da ste ukradli čipke... ali da ste bili aretirani?"

"Klicala sem svojo nečakinjo, ampak le zato, da bi ji pokazala čipke... ne pa zaradi česa drugega..."

"Ta je pa bosa... Če nimate boljšega izgovora!..."

"Torej me boste zaprli?"

"Prav lahko mogoče... celo zelo verjetno..."

"Toda, gospod, jaz sem vendar najbolj po-

štena ženska na svetu... Jaz sem iz Noirmoutiera... Lahko pišete tja..."

"Vaš priimek?"

"Teta Cecilija."

"To ni priimek!... To je le ime."

"Tako me od nekdaj kličejo."

"Svoje družinsko ime mi povejte!"

"Nihče me ne kliče po priimku..."

Nadzornika mine potrpljenje:

"Čeprav ne... zato pa še niste brez njega!"

In če se branite povedati ga, je znamenje, da imate povod skrivati se. Vaš slučaj je torej povsem drugačen... Vi ste recidivna!"

"Jaz... recidivna!"

"Da, Vi! Zadnjikrat Vas vprašam: Vaš priimek?"

"Kličem se... Cecilija du Pélavé."

Nadzornik in nadzornica se spogledata.

"Kako: du...?"

"Du Pélavé... Toda ponavljam Vam... nihče me ne kliče drugače kot 'teta Cecilija'."

"Koliko ste stari?"

"Kaj vas to briga!"

"Ta hip me briga prav vsaka stvar; in vsak vaš odgovor je važen."

"Recimo torej... pet in štirideset let... oh, pa še ne popolnoma!"

"Stanujete?"

"V Noirmoutieru..."

"Ali ste tam znani?"

"In cenjena!... To je več kot preveč!... in sramotno, kar tu počenjate z menoj!..."

Tik nadzornika stoji nadzornica, čvrsta, močna ženska, stara kakih štirideset let, in brkta; strogo gleda, ne da bi kaj rekla.

"Grem telefonirat... medtem naj se sleče... tudi nogavice. Tista, ki smo jo prijeli včeraj, je imela šest svilenih robcev v čevljih..."

"Kaj... jaz naj se slečem?"

"Da, gospa... tu zraven v kabinetu!"

"Oh, to je nesramno!"

Nadzornik odide.

"Dalje!..." reče nadzornica s strogim glasom, kakršnega imajo ženske, kadar zapovedujejo... Požurite se!"

"Ne bom se slačila!..."

"Ah, torej nočete?..."

"Ne, pa ne... pa ne! Rajši me ubijte!..."

"Ubila vas ne bom. Ampak poslala vas bom na stražnico, v preiskovališče. Tam bo drugače... Ne jaz... stražniki vas bodo slekli... Tu noter!..."

(Nadaljevanje)

Zavod sv. Cirila in Metoda

sprejema dečke v popolno varstvo.

Obrnite se pismeno ali osebno na:
ASILO LIPA, VILLA MADERO C.G.B.A.
(Bs. Aires)

ZUBOZDRAVNICA

Dra. Samoilović de Falicov

in **FELIKS FALICOV**

Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure

DONATO ALVAREZ 2181

U. T. 59 - 1723

Trelles 2538

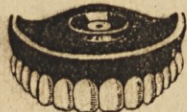
CLINICA DENTAL DEL PLATA

CARLOS PELLEGRINI 311

esq. **SARMIENTO**

Sprejema vsak delavnik od 9—11.30

in od 14—18

Delamo brez bolečin. Izdiranje zob brez bolečin \$ 2.—. Zlate krone 22karatne \$ 14.—. Garantirano celotno zobovje. Brezplačna posvetovanja. Samo prvovrstno in garantirano delo. Naročniki dobe 10 o/o popusta, če se izkažejo pri ordinaciji z zadnjo številko našega lista.

Klavnica — Prekajevalnica — Tovarna
klobas — Zaloga masti

TICHY JOSE

Trellier 2251-53. U. T. 68 Mataderos 429

Tovarna:

Prodajalna:

Calle 25 de Mayo 758. U. T. 31 Retiro 4823

Podružnice:

Avda. Leandro N. Alem 822

Cabildo 1386 (Belgrano) U. T. 73 - 3570

Najboljše fotografije v Buenos Airesu
ob navadnih cenah

OPTICA FOTO E. FERRO

LAVALLE 1242 — U. T. 25 - 5800

Vse foto potrebščine
20 o/o popusta na optiko

VII. film:

V SLOVENSKEM VZGOJEVALIŠČU "LIPA"

Tam na skrajni periferiji Buenos Airesa, že v območju provincije, v tistem naselju zvanem "Villa Madero" se je nam argentinskim Slovincem pojavil genijalen vzgojevalni talent, praveati argentinski Don Bosco, v osebe našega rojaka Benedikta Gomiščka, na katerem se je uresničila stara angleška prislovica "The right man in the right place — pravi mož ua pravem mestu!"

Prvega majnika sva jo s prijateljem Ivanom mahnila, da si ogledava to prvo brstenje slovenske pedagogije, našega vzgajanja v Argentini. Z onim Ivanom, čigar duša je polna one milobne in pristne dolensjske šegavosti, ki so jo zajeli v svoje mojstersko pero naši nesmrtniki: Jurčič, Levstik in Trdina.

Zapustivši Mataderos, okraj buenosajreških mestnih klavnic, prevoziava najmikavnejši del buenosaireške okolice. Cesta pelje po visoko ležečem rebbru in Buenos Aires se ti svetlika daleč spodaj v kotlini.

Prišedši v Villa Madero ti vsak paglavec pove kje je vzgojevalni zavod "Lipa". Prav dobro je storil gospod Gomišček da je nadel svojemu zavodu ta tudi za argentinske jezike lahko izgovorljivi naziv "Lipa", česar o lastnikovem priimku nikakor ne bi hotel trditi.

Pri vhodu naju pozdravi četa gojencev z veseljem vzklikom: "dobro došli." Najbolj naju je zadivilo, da ima gospod vodja med svojimi gojenci fantiča Argentina, ki je šele pred 6 meseci vstopil v zavod, pa že precej govori slovensko.

Ogledali smo si zavod ter obdajajoče ga zemljišče, kjer vlada vsevprek vzoren red in snaga. Važne življenske potreščine: kuretnino, jajca, zelenjavo, strd i. t. d. pridelujejo kar doma. Zemlje ima zavod dovolj na razpolago in se bo sčasoma lahko še močno razširil.

Nad učilnico so zapisane večnolepe Slomškove besede: "Vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do prave narodove omike."

Za primerno in dovolj razsežno ureditev tega slovenskega vzgojevalnega zavoda je za enkrat na razpolago sicer obilo dobre volje in vzgojevalnih sposobnosti lep, obsežen prostor in drugega še marsikaj, manjka pa zlasti malenkost, kateri so pravili latinci "nervus rerum" in čemur mi napačno pravimo "glavna stvar" — denar.

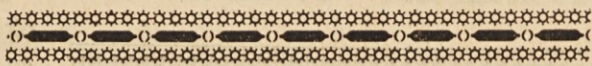
Slovinci, pojdite in sami si oglejte, kaj da je znal že doslej napraviti naš rojak s svojimi skromnimi sredstvi! Saj Villa Madero ni tako daleč. Eno popoldne je popolnoma dovolj za pot, obisk in povratek. Samo povprašajte prej, da boste našli doma učitelja in učence.

Ako je argentinskim Slovincem res kaj do napredka, bo postal ta zavod že v kratkem času miljenec slovenskih izseljencev v Argentini in se bo z lahkoto primerno razširil in vsestransko zadovoljivo uredil.

Vzgojne metode, ki sem jih videl v tem slovensko-argentinskem zavodu so edinstvene. Na svoje oči sem videl, kako res vse drugače da učinkuje beseda, ki zna zadeti sreč, kakor šiba, ki je v tem zavodu ne poznajo. Si licet parva componere magnis — če mi dovolite, da primerjam skromne začetke z velikimi slavnimi in priznanimi uspehi bi primerjal našega vrlega rojaka-vzgojitelja italijanskemu svetemu Don

ARGENTINSKI FILMI

PIŠE FRANC DALIBOR

Bosku, ali češkemu Komenskemu ali Švicarju Pestalozziju.

Največja vzgojna umetnost in prava skrivnost dobrega vzgojitelja je, kako pravilno združiti prijetno s koristnim in ne zanemariti pri vzgoji ne telesa, ne razuma, pa tudi ne sreca. Vse te tri elemente je znal naš mladi slovenski vzgojitelj v svojem zavodu sijajno združiti, kakor sem se prepričal na svoje lastne oči.

Danes živimo v času, ki očitvidno polaga preveč važnosti na dresuro telesa in na vežbanje uma, pozablja pa — na sree.

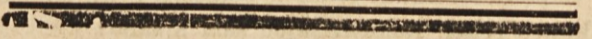
Zdi se, kakor da skušajo neke nevidne sile na vsak način, vztrajno, potrpežljivo in aspešno odvrniti ljudske mase od treznih kulturnih, moralnih in socijalnih vprašanj, da jih vprežejo v službo gumijastega melurja, nogometne žoge, in lascivnega, plitvega, navadno nemoralnega in škodljivega filma.

Zakaj oblasti tako vneto podpirajo na primer nogomet, duhovno izobrazbo pa dostikrat naravnost zavirajo? To je vendar poveličevanje in prekomerno negovanje tega, kar je na nas smrtnega, umrljivega in minljivega in neodpušljivo zanemarjanje tega, kar je glavnega, večnega in neminljivega.

Nedavno je poslala argentinska vlada na svoje stroške celo skupino nogometašev v Bologno (Italija), da se tam tepejo za nogometno žogo! Kakšni izdatki za — prazen nič.

Zakaj oprasčajo mnoge vlade svoja nogometna in druga športna društva vsakih davkov in jih podpirajo še z izrednimi darili, med tem, ko vsled pomanjkanja sredstev natezajo na primer poštno pristojbino za časopisje na neznosno višino petih centavov za en izvod, ko je vendar časopis najboljše izobraževalno sredstvo širokih ljudskih mas, če je pisan z ljub-znijo do resnice, in pošteno

Ali ste se že kdaj vprašali, zakaj da stopicajo gospodje ministri iz svojih visokih sedežev

**POZOR
ROJAKI!**
Krojačnica

in trgovina

z manifakturnim blakom, ter sploh z vsemi potreščinami

Cene konkurenčne
Se priporoča

**SEBASTIAN
MOZETIČ**

OSORIO 5025

LA PATERNAL
BUENOS AIRES

tako radi in razmeroma pogosto v razne nogometne arene, v kakšno šolo pa komaj po enkrat na leto, ali pa še enkrat ne? Zakaj dajejo toliko prednosti petam in nogam pred razumom in dušo in resnično kulturo, prednost gumijastemu mehuru, nogometni žogi, nad resnično izobrazbo ljudskih mas?

Star pregovor pravi, da je zgodovina učiteljica življenja.

Spomnimo se torej prezgovornih zgledov iz svetovne zgodovine! Spomnimo se na primer razcveta in propasti rimskega cesarstva, najogromnejše in najboljše organizirane državne oblasti, kar jih je kdaj videla zemlja. Trezen, čednosten, pošten in izobražen, čeprav nekoliko trd in neizprosen rimski narod je dvignil rimsko cesarstvo do nepričakovanih in neslučenih višin cirkuške igre, prešustva in vsakovrstna korupcija pa je bila njegov pogin

Še zgovornejši je zgled umetnost in vse lepo in dobro ljubečega grškega ljudstva, katerega bodisi literarnim, pesniškim, oderskim, filozofskim, govorniškim, bodisi stavbenim in kiparskim umetnim delom se po vsej pravici še danes čudimo. Trezno, čednostno, pošteno in izobrazbo ljubeče grško ljudstvo je ustvarilo sredi barbarskih divjih narodov kulturo, kateri se ne moremo načuditi in jo prištevamo med največje čudeže sveta. Iste strasti in napake, ki so se ukoreninile med Rimljani in mogočni rimski narod izbrisale iz površja zemlje pa so se že zdavnaj, pred več ko dva tisoč leti, upropastile tudi grško ljudstvo.

Isto pot gre danes Evropa! Zapirati oči in ne videti kar je jasno količka izkušenemu in prevdarnemu človeku, nič ne koristi Evropa se kotali danes na isti način in v isto propast, ki je že požrla brez števila posameznikov in poleg Grkov in Rimljanov še celo vrsto velikih, kulturnih in mogočnih narodov.

Toda Evropa in Argentina sta ali bi vsaj morali biti dve različni stvari. Mi smo stran in Evropa je onstran širnega oceana. Starodavna evropska kultura prehaja v otročjo senilnost, ostarelost mi pa se šele porajamo, šele vstajamo. Evropa je kakor izkušen častitljiv starček, ki mu pešaja: moči, mu gre na otročje, in zanj skoro ni več pomoči, mi pa smo mlado ljudstvo, kateremu se smeje prihodnost.

Ali, strah me navdaja razburjenost se me polašča in jeza me grabi, ko hočem iz nevarljivih skušenj zgodovine sklepati na našo bodočnost!

Vzemite v roke katerikoli tukajšen časopis in ga prelistajte. Štiri, pet, ali še več grobnih ameriških strani boste našli posvečene: nogometu, konjskim dirkam in rokoborbi, eno ali dve strani plehkemu in nekulturnemu kinu, vse drugo pa boste videli, da je redno nezanesljivo, zanemarjeno in malo vredno.

Upamo, da se bo vzdramila naša nova domovina iz te zablode dokler je še čas, ker je bo sicer že v njeni mladosti dohitela starost in bo segnila predno to dozorela padla predno se je dvignila in bo ko majovreden plod umarla predno je bila rojena!

Ali pojdite v nedeljo na katerokoli nogometno igrišče in boste sami pričla nerazumljivim stvarem, ki jih moje pero ne more nikoli popisati dovolj verno in nazorno in obsoditi, kakor zaslužijo.

(Nadaljevanje)

“V tek!” in Storžek je začel teči v brzem teku. A ko je tekel ko konj dirkač, je Ravnatelj dvignil roko v zrak in sprožil pištolo.

Na pok je osel stegnjen padel na tla, kot bi bil ranjen in res blizu konca.

Ko se je dvignil sredi navdušenega odobravanja, tulenja in ploskanja, ki je dosegalo zvezde, se mu je zdelo naravno, da dvigne glavo in pogleda kvišku... In ko je gledal, je zapazil v neki loži lepo gospo, ki je imela okoli vratu veliko zlato verižico z obeskom. V obesku je bila upodobljena slika nekega lutka.

“Ta slika je moja!... Ta gospa je Sojka!” — je prevzet rekel sam pri sebi Storžek, spoznavši jo hitro. Prevzet od velike zadovoljnosti, je poizkusil zaklicati:

“O Sojka moja, o Sojka moja!”

Toda mesto teh besed mu je ušlo iz grla tako glasno in zategnjeno riganje, ki je spravilo v smeh vse občinstvo, zlasti pa otroke, ki so bili v cirkusu.

Ravnatelj, ki ga je hotel poučiti in opozoriti, da se ne spodobi občinstvu v obraz rigati, ga je osmodil z bičevnikom po smrčku.

Ubogi osel je iztegnil nato ped jezika in je oblizoval smrček vsaj pet minut, misleč, da tako zbrise bolečino, ki jo je čutil.

A kak je bil šele njegov obup, ko se je vnovič ozrl navzgor in je videl prazno ložo, iz katere je bila Sojka izginila!...

Bilo mu je, da bi umrl; oči so se mu napolnile s solzami in začel je obupno jokati. Nihče ni tega niti malo opazil in še manj Ravnatelj, ki je, švigajoč z bičem, klical:

“Priden Storžek! Zdaj pokažite gospodom, kako znate preskakovati obroče!”

Storžek je poizkusil dvakrat ali trikrat, a ko je prišel pred prvi obroč, ga ni preskočil, temveč je šel lagodno skozenj. Končno se je pa le zagnal v skok in švignil žez, a zadnje noge sta se mu ujele tako nesrečno v obroč, da je padel na drugi strani kot zvit sveženj na tla.

Ko se je dvignil, je bil hrom in le težko se je mogel vrniti v konjušnico.

“Nazaj, Storžek! Osla hočemo! Nazaj z oslom” so kričali dečaki na stojšču, navdušeni in ginjeni ob težki nepriliki.

Toda Osu se ta večer ni več prikazal.

Naslednje jutro je veterinar ali živinozdrav-

STORŽEK

Po LORENZINI — LOVRENČIČU

*****

nik, ki ga je obiskal, izjavil, da ostane hrom vse svoje življenje.

Tedaj je rekel Ravnatelj hlapcu:

“Kaj naj počnem s hromim oslom? Samo žrl bi zastonj. Pelji ga na trg in ga prodaj!”

Ko sta prišla na trg, sta koj dobila kupeca, ki je vprašal hlapca:

“Koliko pa hočeš za svojega hromea osla?”
“Dvajset dinarjev.”

“Dvajset kron ti dam. Ne misli, da ga kupim za rabo, kupim ga edinole radi njegove kože. Vidim, da ima lepo trdo kožo, iz nje napravim boben godbenemu krožku davčne oblasti!...”

Kupec je odštél dvajset papirnatih kron in odvedel osla na neko kleč, ki se je dvigala na morskem obrežju, privezal mu je za vrat skalo, opel mu okoli ene noge vrv, ki jo je pri drugem koncu obdržal v roki, nato pa ga je nepričakovano sunil in vrgel v vodo.

Storžek se je s skalnatim obeskom za vratom koj potopil, kupec pa je z napeto vrvjo v roki sedel na kleči in čakal, da bi imel osel čas utočiti v vodi in bi ga potem dal iz kože.

XXXIV.

Potopljenega Storžka so pojedle ribe in postal je spet dondek kakor prej, a ko plava, da bi se rešil, ga pogoltne morski volk.

Čez petdeset minut je bil že osel pod vodo, ko je kupec rekel, razpravljajoč sam s sabo:

“V tem času je moral moj ubogi hromi osel utočiti. Izvlecimo ga tedaj in napravimo iz njegove kože lep boben!”

In začel je vleči za vrv, katero je bil omotal okoli noge, in je vlekel, vlekel, vlekel in na koncu je videl, da se je prikazal na penasti površini vode444 kdo, uganete? — Namesto potopljenega osla je zagledal na površini živega — dondka, ki se je zvijal ko jegulja.

Videč lutka lesenjaka, je menil ubogi mož, da sanja in obstal je — gluh, z odprtimi usti in z izbuljenimi očmi.

Ko je prišel k sebi in si opomogel od prvega začudenja, je jokajoč in jecljajoč rekel:

“In osel, ki sem ga vrgel v morje, kje je?...”

“Oni osel sem jaz!” — je odgovoril dondek, smeje se.

“Ti?”

“Jaz!”

“O ti burkež, ti! Bi me rad vlekel, kaj?”

“Da bi vas vlekel? Kaj še, dragi gospodar! Resno govorim.”

“Toda, kako je to, da si bil še pred kratkim osel, zdaj pa postal, ko si bil pod vodo, lutek-lesenjaka.”

“Bó že učinek morske vode. Morje dela take burke...”

“Pazi se, dondek!... Ne misli, da se boš na moj račun zabaval! Gorje ti, če mi poide potrpljenje!”

“Pa dobro, gospodar, hočete, da vam povem celo dolgo resnično zgodbo? Odmotjate mi nogo in povev vam jo!”

(Nadaljevanje)

Edina naša slovanska lekarna

FRANJO HUŠPAUR

DOCK SUD

(Prov. Buenos Aires)

calle **FACUNDO QUIROGA** 1441

nasproti komisarije

Dajemo bodisi ustmena, bodisi pismena pojasnila o Vašem zdravju.

**DR. JUAN ANGEL
MARTINOLIČ**

odvetnik

U. T. 35 - 5223

MONTEVIDEO 481

Elektromehanična delavnica

KLARIČ & METLIKOVEC

Popravljanje in postavljanje električnih motorjev, dinamos, ventiladorje in drugih strojev.

Izdelava solidna, vsega v stroko spadajočega dela

Se delajo modeli (matrices) — Varenje (Soldadura Autogena)

**J. B. ALBERDI 232 — U. T. 60 Cab. 6604
BUENOS AIRES**

Prva naša čevljarska delavnica na Dock-Sudu

GJURO ŠTAJCAR

CALLE LONDRES 1430

DOCK SUD